

Мая Иванова (София, България)

ПОЧЕТНО ПРИЗНАНИЕ ЗА ПРОФ. АЛЕКСАНДЪР НАУМОВ

На 24 юни 2025 г. в аулата на Collegium Novum на Ягелонския университет се проведе едно важно за европейската палеославистика и за българистиката събитие – обновяване на доктората на проф. Александър Наумов. Подобна церемония в Европа не се организира често, инициира се от Alma mater на номинирания учен след навършване на 50 години от датата на присъждане на докторската му степен и отбелязва както неговите заслуги за университета, така и неговата обществена значимост в страната и зад граница. В конкретния случай предложението видният полски учен палеославист и българист проф. Ал. Наумов да бъде отличен по този начин е гласувано и утвърдено от Факултетния съвет на най-стария университет в Полша – Ягелонския университет в Краков. „За изключителни постижения в областта на изследването на църковнославянското наследство; за изключителни постижения в академичната дидактика на Ягелонския университет, на американските университети Йейл и Бъркли, както и на университета Ка Фоскари във Венеция; а също и за утвърждаване на доброто име на Ягелонския университет освен в спо-

менатите чуждестранни академични средища, също и в университетите в Познан, София и Белград“ – така мотивира наградата във въвеждащата си реч ректорът на Ягелонския университет проф. Пьотр Йединак.

Директорът на Института по славянска филология на Ягелонския университет проф. Мачей Червински отбелязва всички аспекти на научната биография на проф. Наумов (книги, студии и статии, редакторска дейност, форуми, членството му в различни медиевистични научни центрове), като специално припомни впечатляващите му преподавателски постижения: „В такава трудна и непопулярна специалност [като славянската медиевистика] до момента той е бил ръководител на 11 докторски дисертации, 6 от които в Ягелонския университет; бил е ментор на десетки магистри и рецензент на голям брой докторски дисертации и хабилитационни трудове в областта на теологията, религиозните изследвания, историята на изкуството, културната история и литературните изследвания“. В края на своето изказване М. Червински се обърна към проф. Наумов от името на бившите ученици, настоящите колеги и приятели, като към

Ректорът на Ягелонския университет проф. Пьотр Йединак и проф. Александър Наумов

Проф. Александър Наумов изнася своята реч

тях причисли и следващите поколения филолози слависти на Ягелонския университет, завършвайки с обобщението, че „Александър Наумов е известен и на Изток, и на Запад, което може би е метафора за неговата личност“.

Тържествено слово на латински език за заслугите на видния ягелонски възпитаник, довели до решението за обновяването и утвърждаването на научната степен, поднесе и деканът на Филологическия факултет на Ягелонския университет проф. Владислав Виталиш.

От българска страна церемонията почетоха вицепрезидентът на Република България – г-жа Илияна Йотова, посланикът на Република България в Полша – г-жа Маргарита Ганева, и други представители на президентството и посолството. В своето обръщение г-жа Йотова поздрави проф. Наумов, като подчерта неговия значителен принос за палеобългаристиката и изследванията му, разкриващи културните връзки между Изтока и Запада през дългия период от Средновековието до наши дни. За научноизследователските му интереси, свързани с кирилometодиевистиката, православната духовна култура и старобългарската литературна традиция от името на президента г-н Румен Радев тя връчи на проф. Ал. Наумов орден „Кирил и Методий“ втора степен¹.

¹ Вж. информацията на БТА от 24.06.2025: <https://www.bta.bg/bg/news/bulgaria/national-news/917436-vitseprezidentat-iliyana-yotova-vrachi-ot-imeto-na-prezidenta-orden-sv-sv-kir> / Събитието бе отразено на сайта на Ягелонския университет: https://www.uj.edu.pl/wiadomosci/-/journal_content/56_INSTANCE_d821KZvhit4m/10172/158919013/, както и на сайта на КМНЦ: <https://www.kmnc.bg/pochetni-priznaniya-za-prof-aleksandr/>.

Преди проф. Ал. Наумов да бъде поздравен от членовете на Сената на Ягелонския университет, в речта си той разказа за пътя си към своята *Alma mater*, към палеославистичните си занимания, към българистиката. Връщайки се назад в годините, видният учен припомни и значението на България за професионалния си път по следния начин: „България се оказа щастливо стечение на обстоятелствата, където попаднах под грижите на проф. Петър Динеков. И помня как той ми обърна внимание на един цитат от *Евангелието на Лука*, в който Исус призовава учениците си да тръгнат след него със следните думи „който е положил ръката си на плуга, не трябва да поглежда назад; който би погледнал назад, не е достоен за награда“ (по Лк 9:62). Сега разбирам, че при Петър Динеков и при Петър Илчев, който пък беше моят първи учител по български език, товагава чрез тях като че ли силно хванах плуга с ръце. А по-късно същият цитат прочетохме в *Житието на Методий* – когато св. Кирил на смъртния си одър се обръща към своя брат: „Ето, брате, ние бяхме една двойка, впрегната да тегли една бразда. Аз привършвам дните си и падам на нивата. Ти пък обичаш твърде много планината [манастира], но недей заради планината да изоставиш своето учителство, защото чрез него можеш по-добре да се спасиш“ (гл. VII). И така, между тези два съвета – „не се обръщай назад“ и „бъди учител“, осъзнах една важна истина – няма край нашата работа. Това трябва да се помни. Сега се обръщам назад, но само като ретроспекция. Гледам с огромна радост моите приятели, които днес са тук, тези, които израснаха

заедно с мен, и тези, които израснаха научно и в известен смисъл, благодарение на мен, но без които също не зная какво бих постигнал. Постиженията идват, когато се цени това, което се прави, и се знае с кого може да се сътрудничи. Наистина искам да изкажа огромна благодарност и на краковските си ученици, на познанските си ученици – казвам „ученици“, но те са и мои приятели, съратници в работата, защото работим заедно. И преди всичко искам да благодаря на моята любима Alma mater, че ме образова и възпита. И че ме помни“².

Аулата на Collegium Novum наистина беше пълна с представители на полските университети в Краков, Варшава, Познан и Лодз: с неговите бивши докторанти, днес изтъкнати преподаватели, с негови колеги, с които е работил през годините и продължава да работи. От научната българска колегия на церемонията бяха

поканени и присъстваха проф. Славия Бърлиева и доц. Мая Иванова от Кирило-Методиевския научен център. Проф. Бърлиева поднесе специален адрес от името на председателя на Българската академия на науките – чл.-кор. Евелина Славчева. В края на тържеството проф. Наумов бе поздравен от всички тях, както и от почетните консули на България в Краков – г-н Веслав Новак, и в Бялисток – г-н Витолд Карчевски, от членовете на Супрасълската академия, за развитието на която проф. Наумов посвети и посвещава много от своите ценни научни знания и организаторски умения.

От името на учените в Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на науките пожелавам на проф. Александър Наумов здраве, вдъхновение, нови плодотворни професионални срещи и нови лични научни постижения!

*Мая Иванова,
Кирило-Методиевски научен център –
Българска академия на науките
maya.devmo@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9832-1790*

² Част от церемонията може да бъде проследена на видеоматериала, заснет и публикуван от Ягелонския университет: <https://www.youtube.com/watch?v=cgm-nrD6hWQ>